

N°. 42.

Birmdeenä 14. (26.) Oktober

1868.

Sinna lassitajeem.

Arri nahlošahä 1869tā gaddā, — ja Deems dšhwibu un wesselibu usturehs, — Mahjas weests ar sawu peelikkumu isees laudis un apmellehs latru, kam arri us preefschu patkfees ar winnu draudšibu turreht. Mahjas weests, jau 13 gaddus staigadams, wisseem buhs labbi pashtams un lassitaji deesgau labbi buhs nomannijuschi, ka wusch us to dšen-nahs, saweem tautescheem pasneegt to, lo par labbu ašinnis; tomehr arri naw smahdejis un netad nesmahdehs, bet ar patejzibu peenems ktru derrigi padohmu, lo zitti draugi pasneegs. Nā jau sinnam un redsam, wissa ašišchana pašaulē eet us preefschu, tadeht Mahjas weests ar' netad newarr palitt un nepalitts palittā, bet ar no wiffas frds dšhfees, jo labbati sawus draugus meeloht ar sawahm sinnahm, stahstem un derrigeem padohmeem, tā, ka neweenam nebuhš sčehl tahš masas zekka-naudas, lo par to isdewis, — apstellehs un lassihš to arri pat schinnū patulšchā gaddā. So kusch ihsti prabtihs zilwels schinnis laidš gan warr istitt bes laika-raksteem? Čšam arri mantojuschi jaunus, spehzigus palih-gus tā, ka jaunā gaddā jo drohschi un jo labbi sawu zekku warrestm staigah. Lai gan laiki gruhti un dabegi palittusch, tomehr ta malka jeb zekka-nauda paleet tāpat tā schinnū gaddā, par Mahjas weest 1 rubl. un par peelikkumu 75 kop. Kam weenam pascham ar ihpašchu luweru japeesuhā, tam gan hwartu wairak malkahš, bet kas wiffmasal 3 kohpā sub-tamas apstellehs, tam malkahš 1 rubli katris M. weests un ar peelikkumu kohpā 2 rubti. — Mahjas weest gan weenu paschu bes peelikkuma, warr apstelleht, bet peelikkumu ween ihpašchi newarr dabuht. Apstellešchanas pretti nems taš paschās sinnamās weetas, kur lihds schim.

Deems tas Kungs lai ar us preefschu palihds rakšitajeem un lassitajeem, ka wiff ir us preefschu noteek Wianam par gohdu un sawu un lassitajeem par šwehtibu pee winnu lablshchanas un apgaismoschanas. Lo no wiffas frds wehlahš

Mahjas weeta apghdataji.

Rahditajs.

Cekschemmes sinnas. No Rihgas: general-gubernators pahreiso-jis, — sunna nodohschanas pamasinatas, — mahzitaja Dietrich m irschana. No Pehterburgas: prinzis G. v. Lichtenberg faderri nahis, — Pehterburgā ezeltas 3 jaunus kommissiones.

Ahrsemmes sinnas. No Berlins: basnizas teefas atbilde us pahwesta protestanteem rakšitu grahmatu. No Italijas: pahre nemeera jausmahm un pahre Garibaldi. No Spantijas: pahre turrenes jauno buhšchanu.

Zittas jaunus sinnas. No Moskawas: pahre peenahhtu šblehdibu. No Schweizu semmes: pahre leelem pluhdeem.

Samalahš sinnas.

Mepnesis. Indeeschu dšhwe peh; sawas tizzibas. Par dšimtu mahju pieršchanu Widsemmē. Padohms. Arri weena Laura. Andeles-sinnas.

Peelikkumā. Prinzis wat kalleja-jellis? Rahdi wahedi pahre to rakstu „Pahr darba-laudim un darba-alga,“ kas Mahjas weeta 40 un 41 Nr. peelikkumā. Sawadē prozeffis.

Cekschemmes sinnas.

No Rihgas. Mufsu augstizeenigs general-gubern. Albed insli jau šwehtdeen tai 6tā Oktober no Pehterburgas nahšdams, bij eesreisojis Dinaburgā, kur palawejahš, sawu no ahrsemmehm pahrnahšdamu gaf-paschu fagaibidams, ar lo tad kohpā 7tā Oktober peh; pufšdeenas pahrbrauja mahjā.

No Rihgas. Us zeenigas Rihgas Rahtes luhgšchanu, lo Widsemmes gubernijas waldischana un augstizeenigs general-gubernator kungs preefschā likusch, walfis eekschigu buhšchanu ministers irr palahwis to wiffangstaki apstiprinatu nodohschanu par sunneem tē Rihgā, tahdā wihšē pahrtaišht, ka us preefschu neweens funš wairš nebuhš palitt no

nodoſſchanas brihwis, bet ka par katru mahjas, fehſchu, lohpu un nahts-waltneeku funni jamaffa 50 kap. par gaddu un par wiſſeem zitteem funneem, tas nepeederr pee ſchihm peeminnetahm kahtahm, jamaffa 2 rubli, — täpat arri par ſakertu funni ta barroſſchanas nauda naw wairs jamaffa 1 rublis, bet tif 50 kap. — Schi atweeglinaschana no 1ma Janwar 1869 huſs ſpehka.

Wehl no Nihgas. Stä Oktober pulſt. 5 waltarä tē Deewa meerä nahwē aismigga Gerdrutes draudſes mahzitajs Karl Dietrich. Sau dirous gaddus winſch wahrga un lai gan ahrſemmes weffeltbas awotōs atſpirgſchanu melleja, tomehr to nepanahja wis. Winſch agrafi pee Pehtera baſnizas bij par palihga mahzitaju un nu jau 23 gaddus pee Gerdrutes draudſes bij par ganmu, kur winſch Stä Mai f. g. pehdejā reiſä ſawa ammata darbu ſtrahdaja, jaunekuſ eefwehtidams. Winſch palikka wezs 63 gaddus. Lai gan winſch pahr wiſſeem wairaf pee ta publejees, ka ta jauna Gerdrutes baſniza teef buhweta, bet tas preeks wiannam nebij wehlehts, to jaunu Deewa-nammu pawiffam gattawu redſeht un wianna eefwehtifchanu peedſihwoht.

No Pehterburgas. Waldiſchanas paſluddinaſchana ſinnamu darrifufe, ka tas prinzis Eugen v. Leuchtenberg (augſtas Leelfirſtenes Marias ohtrais behls) ar to gohda-freileni Dpotſchinin ſaderrinahts.

No Pehterburgas. Pehterburgä taggad eſfoht trihs kommiſſiones eezeltas. Pirmais darbs irr apjautatees un noſpreest, kã pahrlabboht tahs ohſtas, kur pehdejā laikã daubſ nelabbumi parahdijufchees. Ohtrai kommiſſionei jagahda, ka pilſſehtas kapſehtas pehz rittigas kahtias teef eetaifitas un tai jaismeſle, ka pehz newarr pilnigi notift pehz teem neſenn paſluddinateem preeſſchraſteem, ka laudim japeeneſs doktera un polizejas mirſtama-ſihme preeſſch wiannu paglabbajameem ſamilijas peederrigeem. Treſcha kommiſſione no Pehterburgas pilſſehtas waldifchanas beedreem ſagahjuſe lohpa un tai irr usdohts, ſadohmaht tahdu padohmu, kahdã wiſſe to dſerſchanas kahtibu un negantibu pee laudihm warretu pamaſinaht.

Ahrſemmes ſuwas.

No Berlunes. Tejenes augſtaka baſnizas-teeſa us pahweſta grahmatu, to tas us wiſſahm ewangelifſcham draudſehm rakſtijis, par atbildu, us ſawahm draudſehm iſlaiduſe ſchahdu ſinnu: „Sawã grahmata no 13ta September tas Rohmeefchu kattotu baſnizas galwa us wiſſeem proteſtanteem, kã arri us muhſu ewangelifſcham luteriſſcham draudſehm irr runnajas. Kad ſtarp daſchahm netaiſnahm pahrmefchanahm arri daſchi zeenidami un labprahntigi wahrdi us proteſtanteem runnati, tad pahr to pateeſi preezajamees un labprahnti tohs usnemtu par tahdu ſihmi, kas labbu ſatiffchahu un meern ſtarp abbejahm tizzibas draudſehm turpmahnt gribbetu turreht, par ſwehtibu walſtehm un pawalſtneekem un

par kriſtigas pateeſibas augteem. Katris pateeſi kriſtigs zilweſs atſiht, ka wiannam peenahkajs ſirſnigu un kriſtigu miſleſtibu parahdiht zittas tizzibas peederrigeem un arri no ſawas puffes ſchehlojahs pahrt to ſchirſchahu tizzibas leetã, ihpaſchi ſtarp weenas tehwa-ſemmes behrneem. Bet kad tas zittas baſnizas galwa arri muhſu baſnizas beedrus usazina tã, kã winſch arri buhtu muhſu baſnizas galwa, lai ſchee ſawu us ſſaidreem Deewa wahrdeem dibbinatu un ar ſawu leezineeku affinihm apſehgeletu tizzibu atſahjoht un no tahs ſwehtã tizzibas-atſaidroſchana eemantotas pateeſibas un ewangelifſas brihwibas atſriht, tad mehs tahdu nepateeju un nepeeklahjigu usmahſſchanohs muhſu baſnizai, ar wiſſu ſpehku raiddam no ſerwis noht un ſſaidri ſinnam, ka wiſſas ewangelifſas draudſes lihſ ar mums täpat darrihs. Muhſu tizzibas beedrus pamahziht, lai ſchat pahweſta balſei nepallaufa, to gan nemas newatjodſehs wis; bet tas mums gan peenahkajs, dohmaht us teem muhſu ewangelifſas tizzibas beedreem, kas Rohmeefchu kattotu ſtarpã dſihwo, kam daubſ kahtinaſchanas, ihpaſchi tahdã laikã, wirſu mahzajs; preeſſch teem mums jagahda, ka wiinneem ta ſſaidra Deewa wahrdu ſwehtiba nepeetruht, — un to gribbam darriht ar to nahloſchã neddetã laſſamu kollekti u. t. p. So mums peenahkajs labbu paſtrahdaht pee wiſſeem, ihpaſchi pee ſaweem tizzibas beedreem u. u.

No Italios. No Florenzes Stä Oktbr. (24. Septbr.) atsbrauzä Spanijas wehſtneeks Niwas ar wiſſu ſawu familiju us Pariſſi, lai gan tif kahdas deenas agral tas ſubſtibu paſneedſis miniſteram grahfam Menabrea, ſubſedamees pahr Italeefchu awiſchm, kas ſehnineeni ſhabelli negohdam aiſtikluſchas. — Wehl zitta leeta tē wehrã leekama un ta irr, ka Spanijas dumpim tē Italiã taiſahs atballſs. Kahdã rihtã agri bij pee ſtubreem peefſitas dumpigas paſluddinaſchanas, ar to laudis teef paſlubbiniati, Spaneeſcheem paſſat darriht; bet tee papihri tilka laikã pamanniti un noplehſti, eekam zitti tohs dabuja laſſiht. Pa deenu no daſchoem lohgeem tilka iſſweeſti papihri, kam wirſu tee wahrdi: „Birgeri, darrat täpat, kã Spaneeſchi darra!“ — Pahr wezzo Garibaldi kahds reiſneeks, kas wiannu tur Kapreas fallã apmeklejis, ſtahta tã: Garibaldi atraddu gultã guktoht; tas bij pulſt. 8 no rihta un winſch bij patlabban no maſgajamas wannas iſkahpis. Winſch bij miſhigs tã kã arween' un ſazzija: „Taggad zeeſchu maſaf; bet es paleeku wezs, — to tad lai darra? Es eſmu wezza laiwa, kas tahku aplahrt brauta-juſe. Drihs tē truhtſt kahda planka (dehliſ), tad atkal kahda nagla un tã arween' kaut kaſ. Bet ar labbu gribbeſchahu teef arween' zauri. Sa mannai ſemmei no ſchahs nelaimes-laiwas ta pehdeja planka wajjadſiga, tad to labprahnt wiannai nodoſſchu.“ — Wianna familija, ihpaſchi wianna dehla Menottis gaſpaſcha, wiannu apkophji ar behrniſchu miſleſtibu. Menotti patſ irr pilnigs ſemmes-lohpejs un katru

deenu strahda laukā ar arflu un ezzešahm. Šchi gadda ptaufchana winneem lohti baggata. Garibaldis no fawa wiħna-spaida dabbiujs 3100 stohpus wiħna; bet ar lohpeem winnam flitti gabjis, jo zaur feħrgu 200 aitas nošprahgufchās, tomeħr ſchis truhlumš atkal effoht isliħdšinahts. Sallinee- teem ſchogadd' effoht labbibas wairal nekā teem wai- jaga. Wiſſus tohs gannus us tabš fallas Garibaldis turr' kā fawus beħrnus. Neſenn wiſſch kaħdu atraifni, kas ar drudſi ſlimma, liħka labbakā dſiħ- wolli, blaħkam ſawai mahjai eelohrteleht, lai to war- retu labbati loht. Kapreas fallas eedſiħwotaji dſiħwo kā weena ſamilija; winnu ſtarpā neſird nelahdas ſtrihdes, ſuhdſibas, ſlepkawibas un tapeħz tur arri nau nelahdas polizejas neſj zittas teefas.

No Spanijas. Spanija taggad irr ta ſemme, us ko wiſſa paſaule ar plattahm azzihm ſlattahs un nepazeetigi gaida, kas tur isjuſchoht. Sinnams, ka tē gan arri irr un buhs ko dſirdeht. Tē taggad wiſſur labba padohma waijaga un liħdš ſchim wiſs gabjis puſſliħdſigā weenprahtibā; bet ka tā liħdš gallam paliks, to maš warram tizzeht. So irr tē daſchadas partejas tāpat kā wiſſās ſemmes, un lai tabš gan liħdš ſchim biħ weenprahtigas pee dunpo- ſchanahs un waldiſchanas apgahſchanas, tad tomeħr kad nahts tas laiks, kad tee augti jaſanemm, tas irr, kad tabš iħstas goħda=weetas un waldiſchanas war- ras tiħs isdallitas, tad jau bes ſtrihdehm nepaliks, jo katra parteja tiħlohs preeſch ſewis to leelalo goħdu un warru. Un tas briħdis nahl nahkdams. Taggad teem jaiſwehle tee tautas weetneeki, jeb run- nataji, ko pee winneem ſauz Kortes. Šchim weet- neeku jeb runnataju pulkam tad nu ta paſtahwiga waldiſchana ja-ezeht. — Spaneeſcheem Amerikā wehl peederr weena leela un jauka falla, ko par Ruba fallu ſauz. Kad turp ſinnu laida, kas tē Spanijā notizzis un kaħda pagaidu=waldiſchana tē ezehta, tad gan biħ jabihstahs, ka warrbuht ta falla jaunai waldiſchanai nepeekrittichoht wiſ, jeb metiſchotees patte us ſawu roħku, kā zittu reiſ darrija Seemet- Amerikas ſabeedrotas walhtes, kas us reiſ un ar warru no Englandes waldiſchanas atrahwahs. To- meħr ſchinnis deenās no Ruba fallas ſinna effoht pahrnahkuſe, ka arri ſchi falla tai jaunai waldiſchanai padohdotees gan. Tad nu ta beħda beigta. Bet kaħda tad ta jauna waldiſchana buhs? republika woi atkal ſehniina walhts? To gan tiħ tee Kortes nošpreedihs; bet jau netruhlfst deesgan jauſmu ir taggad, kas jau tā un tā pahr to noſalka. Staħsta, ka griħboht ezeht par ſehninu dſimmuſchu Spaneeti; tad atkal doħma woi ar Portugali ſaweenotees, jeb Portugales ſehniina teħwu ezeht par ſawu waldineeku, jeb atkal wezžas ſehniineenes deħlu un t. pr. Tad wehl zitti daudſina, ka generali Primu ezehtloht par keiſeru; tas effoht wiħrs, ko wiſſa tauta miħlejoht un zee- nijoht, jo wiſſch effoht warren baggats zaur ſawu gaſpaſchu, kam itgaddos no Amerikas nahloht mil-

lioni, jo tur winnas peederrumā effoht kalns, kur fudrabu isroħl. Primš arr proħtoht ſawas mantas pareiſi briħkeht, jo ar tahm wiſſch daudš truhfu- mu zeeđanus uſturroht un tā wiſſas tautas miħ- leſtidu nopelnoht. Lai nu gan tā daudſina, tomeħr neko newarr wehl tizzeht, neſj ſinnahht, kaħdu waldi- ſchanu tee ſapulzete Kortes dibbinahs. — Lai nu gan wehl Spaneeſchi pa deenu gawillejoht un mu- ſiħki ſpeħlejoht un pa nakti pilzſehtas uggunojoht, to- meħr pagaidu=waldiſchana neturra wiſ roħkas ſleħpi, bet ſtrahda ſpeħzigi ween to winnai eerahditu darbu. Sirdigi ta publejotees prett kloħsterneekeem un prett wiſſu to garrigu kaħrtu, kas ſemmet par leelu gruh- tibū un naſtu. Daudš kloħsteri teek tuſſchiti aħrā un muħku kaħrtas atlaihtas. Sewiſchi ta Deſuitu beedriba pawiffam nozelta un winnas muħki pawif- ſam aiſraiditi prohjam, — kas tad arr doħdahs us zittahm mallahm, kur wehl wianni zerre patweħr- tees. Tizhibas briħwiba wiſſur un wiſſeem pa- ſluddinata un Sewilla pilzſehtā Seemet=Amerikas konſutam tuhlin wehlehts protestantu baſnizu buħ- weht. Kloħsterus tā ar warru tuſſchijoht, ka muħkus un nonnas ar dſiħchānu isdennnoht aħrā, ka ſcheem un tahm zittu kauſchu mahjās japeemet- tahs. Kloħsteru mantas buħſchoht pahrdohht wiſſai walſtei par labbu. Woi ta nu wairš ta ſemme, pahr ko neſenn ſtaħstija, ka tē wehl kattoligali dſiħwojoht, nekā paſchā Rohmā, kur pahwehts miħt? — Wianni arr' pee paſcha pahwehta wehtneeka pilš Madridē pahwehta konfordatu ſadeſſinajuſchi, ar to parahdi- dami, ka no pahwehta warras raujotees walkā, — lai gan paſchi kattoki paleek. Tāpat arri pee ta teek ſir- digi ſtrahdahs, kauſchu ſloħlas eetaiſht, lai wiſſi laudis mahzibu warretu dabbuht un ka wiſſeem pee tahm buhtu peetliſchana un katri tizhibas beedri ſawu tizhibas mahzibu warr turreht bes kaħdas kaweſcha- nas. Kad Spanijā arr ſchogadd weetahm flitta ptaufchana biħuſe un daudš tuhlftoſchi zilweki palik- likuſchi bes peknaš un bes maiſes, tad jauna wal- diſchana apſohlijuſe wiſſeem darbu un pekna gah- dahht un par eefahkumu tohs jau raidijuſe pee ne- waijadſigu kloħsteru noplehſchanas. — Arri tas irr lohti teizams darbs, ka weħrgu buħſchānu pawiffam griħ nozelt un weħrgu beħrnus tuhlin jau noſazzi- juſchi pa briħweem. Tā nu wehl daudš labbu dſirb pahr jaunahm eerikteſchanahm, ko wiſſu tē neſpeħjam ſtaħſtiht. Bet ko tad darra wezža ſehniineene Iſa- bella, woi ta ſawam lihtenam jau meerigi paderou- fehs? Kaš to doħd! Wiwiſes ſtaħsta, ka wianna tur Pau pilzſehtā darbojotees isdoħmahht, us kaħdu wiħſi Spanijā eetaiſht ſirgu-ſtreſchann (us derreſchānu) tad, kad wianna atkal buħſchoht pahrgahjuſe mahjā. Daudš Franzuſchi un Spaneeſchi winnu tē apmel- lejoht un zitta awiſe wehl ſtaħsta, ka winnai effoht wehl daudš draugu Spanijā, kas preeſch winnas ſtrahdajoht. Tas, ka Franzijs keiſeneene ilgali pa- leekloht Biarizze un ſehniineene Pau pilzſehtā — ko

darroht us Rohmas padohmu — un wehl dauds zittas sihmes, rahdoht us warrenahm fataisschanahm pee tahdu darba, ar to tohs jaunohs walbineekus Madride gribboht gabst. Arri Rohmā warroht to no-mannisht. So par to gan tur Liberis mallā sakrah-johht til dauds karra-eerohtschu un karra-mantu, ta ne preefsch tahdas waijadfibas? Un tas warroht notitt, ja Franzija ween to pakaujohht. Tā tit runna tahs awises, kas lehnineeni dauds mas aisstahw. — Pee Spaneeschu leelajeem preekem peederr arri tas, ar tahdu gohdu wianni generali Primi Madride fanemuschhi. Paher herzoga Serrano fanemuschanu jau effam stahstijuschhi, bet Prima fanemuschana bijuse jo firsniga. Kabhs turrenes rakstijahs 7ta Oktober rakstijahs tā: „Kad arri dauds jo dauds gaddus atpalkat skattahs, tad netizzu, woi jeb kad kahdam mirstamam zilwekam tahda fanemuschana notikuse, tahda schodeen tē tam generalim Prim bija. Pawelsti buhtu, kad es darbotohs to aprakstihht, ko tē ar farwahm azzihm redseju. To nemas newarreju fault par leelu preeku, bet skaidri par newaldamu trakkumu. Pulkst. 11 Prims jau atbrauza, lai gan bij teikts, ka til pulksten 1½ nahfshohht. Pee bahnuscha bij sapulzejuschees wiffi gwardu-pulki, kauschu fuh-titee, studentes, darba-taudis ic. un wiffi tē dsihwodami zittu tautu kaudis. Tad ta tē bij to dsirdeht to warrenu preeka-fleegschanu, musihku un tautu dseef-mas, ko katra tauta ferwischli dseebaja un spehleja. Us bahnust turp gan wiffi kahrtigi aisgahja, bet kad atpalkat nahza, tad tee 300,000 zilweki, wihri, seewas un behrni, tais eelas, kur Prims gahja, tā faspeedahs eeffschā, ka dauds tillā nospeesti. Pagahja 3½ stundas, kamehr tillā lihds ministerijas pillei, kur Prims no balkona kaudis apfwetzinaja ar ihfu runnu, eefahldams: „Nohst ar teem Burboneem!“ — ko wiffi kaudis pilnās rihlēs tam paklat kleebsa. Behz tam wiffi musikantu pulki reisa eefahla spehleht ic. ic. — Pulksten 7 Prims dewees us sawu mahju, kur tad kaudis gawiledami garram gahjuschhi ic. Wallarā wiffi nammi no pat appalkschas lihds augschenei bijuschhi apgaismoti. — Prims effohht iszehlees no semmju kaudihm un karra-laulā zaur sawu drohshihu un sapraschanu til augsti kahpis; winsch 3 reis tizzis us nahwi noteefahhts, no semmes aisdshihts un dauds, dauds ar wiannu notizzis, zaur ko winsch par tahdu wehrā leekamu wihru palizzis. Taggad jau daschi wiannu apfwetzinajuschhi par Spanijas keiseru un rahdotees, ka tas gohds wiannam nebuhhtu wis prettigs.

Zittas jaunas sinnas.

No Moskawas. 10ta September pa telegrafu no Mehšanas atnahza tahda sinna, ka pa dselsuzellu ar to rihta-rindu buhshohht atbraukt weens tahds zilweks, kas leelu pulku krohna-naudas lihds panehmis, un ar to aisdshihts. Bet kad nu seht sinna wehl til tad atnahza, kad ta rinda jau bij

atbraukuse, tad tam polizejas kungam, leitnantam Gulkowski, kam ta leeta tillā usdohta, nebij zits darrams, ka labbi wehrā nemt to rindu, kas us Peh-terburgu braukshohht. Bahnust nogahjis, tas e-raudhsija zilweku, kas wiannam israhdhijahs, kā ne ihsti rihhtigs; winsch to apturreja un sahla to pahrajautahht. Bet tas sawas atbildes tā grohstija, kā negribbedams neso runnahht un beidsohht wiffadi pretti runnadams un gribbedams no polizei-kunga wallā tillā, tam parahdhija ahssemmes passu us zitta wahda. Lai gan tē pateesibu nekā newarreja isfchirt, tomehr Gulkowski kungs apnehmahs us sawu paschu atbildeschanu to fwefcho zeet' nemt. Driht ar' israhdhijahs, ka fanemtais bij tas no Mehšanas stanohhts blehdis un pee wianna atradda wehl 45,420 rubtus 60 kap. skaidras naudas. Bet no tahs sagtas krohna naudas tē wehl istruhka 10,709 rubti. Wehlaki pee dascheem ta blehscha raddeem tē Moskawā usgahja no tahs naudas wehl 8603 rubtus. Wehlakas sinnas israhda, ka tam blehdim effohht wahrds Fischer-Schulow, un ka tas arri stahwejis krohna deenestā.

No Schweizu semmes. Schweizds tāpat kā Italija uhdens pluhdi warren leelu skahdi darrijuschhi. Appes tā pahrpulhduschas un uhdens tahdu pohstu pastrahdhajis, kā pa dauds fimteem gaddeem atpalkat ne-effohht notizzis. Pohsts notizzis pee ch-kahm, mantahm un pee zilweku un lohpu dsihwibahm. Tadeht waldischana usaiznajuse wiffu kantonu eedshiwotajus, ar mihlestibas dahwanahm truhkumam palihgā nahht un pohsta skahdi islihdsinahht.

Jounakahs sinnas.

No Pesterburgas. Zellu ministera palihgs, general-major W. A. Bobrinski us trim mehnescheem aisreisohis us Ameriku, Amerikaneeschu dselsu-zellus apstattiht un ar wiannu buhshann eepahshitees.

No Rownas, 8ta Oktober. Keiseriska Augstiba, Leel-sirhs Alkejs schodeen tē zaur reisoja un kaudis wiannu ar leelu gawilleschanu apfwetzinaja.

No Parihjes, 5ta (17.) Oktbr. Awises dandsina, ka Spantja generalim Prim Slepawā uskrittis; bet ta us wiannu ischanta lohde ne-effohht trahpijuse un Prims pawehlejis Slepawu wallā laist.

No Madrides. Ministeriuma pawehleschana, kas Jesuttu ordenu Spanija pawiffam nozell, pawehl, ka wif-fus wiannu klohterns un skohlas pa trim deenahm teem buhs atstahht. Finanzminister wiffu tulles buhshanu no-zehlis un iswehlejis brijhu andeli ar eeffsch un ahssemnju prezzehm. — Pagaidu-waldischana nospreduse, ka wiffi tee behrni, turru mahtes wehl wehrdsenes, no 17ta September f. g. jau turrani par brijweem.

No Perijas. Taggad dsird, ka ne-effohht wis krohnaprinzis, bet Schaka jaunakais dehs kohlexā nomirris.

Mehnesis.

Runna, kas turreta tuhktumu zeesdameem Igganeem par par labbu Rihgas masahs gildes nammā 10ta Merz f. g. no W. S. Rosenberga, Widsemmes gubernas jaunata lohpu doktera, kad tas us to no Latweefchu palihdsibas-beedribas preefsch truhktumu zeesdameem Igganeem, bija usaiznahhts.

(Schi irr patte pirma runna, kas Latweeschu walloda turreta tahda sanastichana.)

„Latweeschu palihdsibas = beedriba preesch truhkuma zeesdameem Sggauaem manni ar to gohdaja, ka man usajinaja Sums, zeenijameem klaustajem, kahdu gabbalu no dabbas leetahm stahstih.

Es gan sinnu, zil gruhst tahds stahstichanas darbs irr, un zil gruhst winsch pawiffam preesch mannim. Es arr scho nebuhtu usachmees, kad pats few newarretu fazziht: „Tu to nedarri few par labbu, bet taweem nabbaga brachteem; tee warrbuht schai azzumitli, tur mehs sche lohpa effam, fawas dohmas us mums gresch, Deemu ar karstahm affarahm luhgdami, lai Winsch muhsu firdis kustina, ka mehs winneem palihdssetu, zil muhsu spehla stahw, ka winneem nebuhtu breefmiga badda nahwe jazeesch.“ — Tadeht es Suhls luhdsu, nenemmat par taunu, kad manna runna naw tif labba, ka winnai warrbuht waijadssetu buht. Katram jaluhko pehz fawa spehla palihdsset. Wisseem neweens newarr pa praham isdarriht; bet tomehr arweenu jadarra, zil speh.

Es Sums, zeenijami klaustaji, gribbu taggad no ta wezza drauga stahstih, kas muhsu semmi arweenu pawadda un mums leel fawu gaismu atspihdeht, ko pats no ohtra dabbu; lai mehs arri nakti warram par Deewa raddijumu preezatees, un lai tumfscha nakts teem, kam behdas faldo meegu no gultas dsenn, nebuhtu jo breefmiga. Schis winneem falla: „Neraudat! Tas Deews, kas manni raddija un man norahdija to zellu, kas man jastaiga, tas arri us Sums ar Tehwa mihlestibu flattahs un Suhls neaismirfahs.“ —

Schis muhsu drangs irr mehnesis.

Muhsu starpâ gan neweens nebuhs, kas nebuhtu, us mehnesi flattidamees, wehlejees sinnah, ka us to isflattahs? zil tahku tas irr no mums? kas tur dsihwo? un t. pr.

Mehnesis irr appatsch, ka lohbe, un dabbu fawu spohschumu no faules; winnam pascham gaismas naw, tapat ka muhsu semmei. Kad mehs mehnesi nemas neresam, tad no winna warr muhsu semmi redseht; tad schi winnam spihd un winnam 13½ reises leelaku gaischumu dohd, nekâ mehs no winna dabbutam; t. i., muhsu semme tif spohschi spihd, ka kad 13 mehneschi buhtu lohpa spihdejusch.

Mehnesis apeet muhsu semmi 29½ deenas, un tilpat ilga laika winnam arr waijaga, kad winsch ap fewi paschu reis greschahs; tadeht tas mums to paschu weenu pufi ween rahda, un mehs winna ohtru pufi nepastahm.

Kad mehs winnu neresam, t. i., kad ta pufte, kurru winsch us muhsu semmi gresch, no faules neteel apgaismota, un winna tillai no muhsu semmes gaismu dabbu, tad mehs fallam: „Taggad irr jauns mehnesis.“ Jauns, pilns un wezz mehnesis no ta zekahs, ka mehnesis ta prett fauli un muhsu semmi greschahs, ka ta pufte mums pretti stahw,

kurra no faules pamafam teel apgaismota. Wezza mehnesi ta lihds schim no faules apspihdeta pufte ta no semmes noht greschahs, ka mehs no winnas arweenu masaf redsam, un pehdigi winna pawiffam preesch muhsu azzihm isuhd.

Mehnescha attahmums irr no semmes 51,000 juhdses; tadeht waijadssetu 30 tahdas lohdes, ka muhsu semme, weenu us ohtras list, kad mehs gribbetum us mehnesi tilt. Kad ar dampwahgeem us mehnesi warretu braukt, tad buhtu kahdas 300 deenas jabrauz. Kaut nu gan schis tahmums mums leels rahdahs, tatschu mehnesis irr tuwaki, nekâ wiffi zitti spihdekti, kas nebeidsama, besgalliga pasfaules ehka staiga.

Daudsreis buhsat praffijusch, ka tas noteel, ka mehnesis uslezsoht un noetohi mums leelaks rahdahs, nekâ kad winsch augsti stahw? Wai tas tad irr muhsu semmei tuhwali? Kad winnu mehro, tad reds, ka winsch tif ta rahdahs, un ka leelums tas pats irr palizis. Tas nahf no ta, ka pee mehnescha lehstichanas un noeschanas starp muhsu azzihm un winnu lohki, ehkas un t. pr. atrohдах; schee mums rahdahs masaki, jo tahfaki stahw, un tadeht mehnesis leelaks isleekahs. Tas lehtaki saprohtams, kad Sums fallu, ka mehnesis lehdamus un noedams, no mums tahfaki stahw, jebfchu gan leelaks israhdahs.

Mehnesis irr gandrihs 50 reis masafs, nekâ semme; kad no schahs wissapahrt weenu 6 juhdses beesu fahrtu nomisotu, tad no schahs weenu tif leelu lohdi warretu taifih, ka mehnesis irr.

Tapat arr irr isrehknahts, ka us mehnesi wiffas leetas weeglakas irr, nekâ pee mums. Rahds, kas tur no kahdas 60 pehdu augstas weetas lezz, newarr few wairaf skahdes darriht, nekâ kad winsch pee mums no 10 pehdu augstas weetas lezz. Zaur to tur arri warr weenu leetu dauds augstaki fweest, nekâ pee mums; wifs tas nahf no ta, ka mehnesis irr masafs un tadeht leetas ar tif leelu spehku newarr pee fewis peewilt, ka semme.

Taggad apflattisim mehnesi paschu. Kad no mums kahds warretu peepefchi us mehnesi tilt, tad tas par wiffu brihnotohs, ko tur dabbutu redseht. Tur irr stahwi kalni un breefmigas, dsittas allas; winsch brihnotohs par to lohki nelihdseno semmi; jo winnam buhtu no weena kalna us ohtru jakahp, un winsch mas lihdsenumus atrastu; pee debbes, kas tur melna, ka ohgle, deenâ redsetu swaigsnes spihdoht; wifs tur irr kluss, ka kappâ; pats sawus fohfus, ko spertu, un wahrbus, ko rinnatu, nedfirdetu. Tur winsch jo karstas deenas atrastu, un pehz schahm attal nahktu tif aufstas naktis, ka newarretu isturreht.

Tumfschahs weetas, kurras mehs mehnesi redsam, irr klaijumi un leeli zaurumi; gaischahs weetas irr kalni un augstumi. Us mehnescha jaw irr atrasti wairaf nekâ 1000 kalni un 15,000 lihds 20,000 zaurumi, kahdi pee ugguns wehmeju kalneem; schee

wiffi irr ittin dſtli. Dauds no teem kalneem irr augſtali, neſa muhſu kalni us ſemmi. Zaur kſkeri ſtattotees, jahodma, ka mehneſis tibri zaurumains. Daſchi no tee zaurumeem irr 2 lſhds 2½ jubdſes platti; no ſcheem appateem, dſtkeem zaurumeem warr nomanniht, ka us mehneſcha irr preekſchlattos ittin dauds ugguns-wehmeſi kalni bijuſchi. Tals jo gaischahs weetas, kas tit zaur kſkeri redſamas, irr laisam augſtu kalnu galli.

Es gan jaw aisneemu, ka mehs bſhnotohs, kad mehs us mehneſi tiktum; bet turflaht man arr ja-teiz, ka no muhſu ſemmes raddijumeem neweens tur newarr dſhwoht, lai tas wai zilweſs, wai zitta dſh-wiba, wai arr ſtahds irr, jo tur mums ugguaa, uhdena un gaisa preekſch dwaschas willſchanas truhktu. To warr lehti parabdihht. Wiſſi, kas ar gaisa-luggi gaisa kaphuſchi, un arri tee, kurri us augſteem kalneem bijuſchi, ſalka, ka dwaschas willſchana paleekohht grubtata, jo augſtali kaphjoht, tadeht, ka gaisſ us augſchu paleekohht plahnaks. Ka tas jaw 8000 pehdas augſti noteek, kas nebuhs tab 51,800 jubdſes tabtumã no ſemmes. Tapat arr us mehneſcha uhdena uaw; kad tas tur buhtu, tad mehs ap mehneſi padebbeſchus redſetum. Ugguaa tur zaur to naw, ka gaisa truhktſt; kur ſcha truhktſt, tur arri nekas newarr degt. Tadeht, ka mehneſcham gaisa un uhdena truhktſt, tur arr wehja, leetus un ſneega naw. Arri ſkaiſto pehrwju, kas muhſu ſemmi waſſara tit jauki puſchko, tur naw, wiſſ irr halts, wai melas.

Wiſſ irr kluff un meerigs; mums wiaſch tit muhſchigs tuſſneſſis un muhſchigs kaps. Tur naw neweenas ſahltes, neweena ſullkainiſcha redſama, bet tit melni augſti kalni un klintes.

Diri neddeſas no weetas ſaule ar ſawu karſtumu mehneſi dedſina; pehz tam nahk peepſchi 2 neddeſas garra, auſta nahts. Deena irr waſſara un nahts irr ſeema us mehneſcha; pawaſſaras un ruddena naw; tit leels karſtums un leels auſtums arweenu mijahs.

Us kalneem, kas 9000 pehdas augſti, ſaule arweenu ſpihd un nahts nelad naw; turprettim eeleijãs augſto kalnu ſtarpã no deenas nelo neſinna; jo ſtahwee kalni ſkaidru gaismu lſhds appakſchu nelaiſch; muhſchigs patreſſlis apklahj dſtkamus.

(Us preekſchu weht.)

Indeeſchu dſhwe pehz ſawas tizibas.

(Stattees 12 41.)

III. Indeeſchu deewi.

Indeeſchu tizibas-grahmatas ſauz „ſw. Wedas.“ Schahs eſſoht gandrihſi tilpat wezſas, ka muhſu pezas Mohus grahmatas; tur eſſoht — ta winni ſalka — dauds jauku mahzibu eekſchã. — Winni tiziba ſkann gandrihſi ta: Birns weht paſaule bija raddita, bija weena augſta deewiga buhſchana, bet ſarahwſees maſaka, ka addatas galiaſch, ta duſſeja kluffi un meerigi nelo nejuſdama nedſ ſinnadama. Pehzal winni eſſahla plehſtees un ſteeptees, ſamehr palikka tit leela ka oſla. Schi liddinajahs ſpſhbedama ſpohſchal, ne ka tuhktſoſch ſaules, pa uhdens wſſu. No tals iſlehzja trihs deewi: Brahma, tadditajs, Wiſſchu, tas uſturretajs, un Siwa, tas ſamaitatajs, — ſchi irr

Indeeſchu trihs-weeniba. Ta iſhta augſta buhſchana patte (ta oſla) weht tapat duſſoht nelo neſinnadama. No ſcheem trim leelakeem Indeeſchu deewoem mahzitee Indeeſchu wſhri jeb filoſofi daudſadi runna, kas gluſchi dſhſprabſtigi ſkann; bet tauta titkai ſcho ſinna: Brahma tohp rahdihſis uſbildehts ar 4 gihmeem un 4 roſtahm, ſarkans ka ſaule un jahdams us ſohſs. No winna ſeewas tam eſſoht neſkattams pulks behnu; bet pe-dſehrees tas arri ar ſaweem paſcheem behneem un behnu-behneem eſſoht beſdeewigi un neſchſihſi dſhwojs un leels ſaglis palizzis; tapehz tappis nolahdehts un tam Indija neweena namma naw un netaiſa. Wiſſchu, kas wiſſwairat tohp gohdahſs, teek nobildehts arri ar 4 roſtahm tumſchſis, us lotospukki ſtahwedams jeb us ehrgta jahdams. Arri wiaſch ne-eſſoht ſawai ſnuſſat laulatai draudſenei uſtizzibu turreiſs; tapehz tizzis nolahdehts 9 reiſes wirs ſemmes zittadu meefu peeneem. 8 reiſes jau eſſoht zittadu meefu peenehmis un parahdijees, ka ſiws, ka kruppiſ, ka kullis, beidſoht ka ſriſchna, weens palaidnigs Indeeſchu jaunekſis, ko gehgers ar lohdi noſchahwis, bet kas tomehr leelus darbus eſſoht iſdarriſis, ko pehzal peeminneſſu; kad Wiſſchu 9to reiſ zittadu meefu peenehmſoht, tad paſaulei buhſchoht gals, — ta winni mahza. Beidſoht Siwa irr uſmahlehts us wehrſcha jahdams ar banti ap kattu no galwas-kaufem. Winna laulata draudſene, ta melni deewelle „Kall“, irr ar 3 ſarkanaſm azzihm un ar aſſinſhna aptraipitu mehli, — wiſſu ſagtu, blehſchu, laupitaju un ſteptawu draudſene un paglahbeja. Winnai kalpo weena ſawada Indeeſchu ſahria, tee „Tuhgo“, kas beſwainigeem zekeneſeem uſtrihſt, tohs aplaya un noſauj. So wairat winni tauj, jo patſtamati winni dohmajahs ſawai deewelle eſſoſchi; tapehz tee nehiſtſahs arri no ſarratawahn, ko Englaudeeſchu waldiſchana preekſch teem taiſa. No 1831—1837 ween Englaudeeſchi 3266 tabdus „Tuhgus“ noteekſaja. — Schee irr tee trihs leelakee Indeeſchu deewi; beſ teem winni weht tabdus 330 millijonus zittu elku zeeni un teem kalpo murmuledami winnu neſkattamus wahrouſ, teem dahwanas peeneſdami no puffehi, riſha, nandas, maſgadamees, elku-ſwehtſus ſwehtidami un t. pr. Scho elku bildeſ irr daudſreiſ ſmulkti iſgreſnotas ar drechbehm un daſchadahm ſudraba un ſelta leetahm, — teek maſgatas ar peent un kauſetu ſweeſtu, un teem leelti nammi gan eekſch gan wirs ſemmes gluſchi ſkunſtigi iſmuhreſi, kas bſhnum ilgi paſtahw, — jo Indeeſchi us darba irr mannigi; winni pinn turwjuſ, kaſſ ſeltu un ſudraba, bſhſcham piſſſehtas us eelahn tilpat ar roſtahm ka ar tahjahm. Daſchds elku-nammõs irr pa ſimteem preeſteru un wiſſadu kalponu preekſch preeſteru apdeeneſchanas. Domehr us kahdeem elku-ſwehtkeem, kad pehz deewoem nohte irr, elku-taiſtajs (bſhſcham arri kahds Englaudeets — kriſtihts!!!) tohs ſteigdamees ahtri pagattawo no tohta, giſhda, Gangas dubteem un t. pr. Kad bilde gattawa un preeſters to ar waijadſigeem buhſchanas-wahrdeem eefwehtijs, tad pehz Indeeſchu dohmahm Deews tur ſawu dſhwoſſi uſnehmis. Bet iſhtenee Indeeſchu deewi irr tee brahmihni. Schee irr ſiyratt, ka paſchi deewl. Kad rihta ſaulesdeews ar ſaweem wahgeem pee debbeſhm grihb uſbrant, tad — pehz ſw. Wehdas mahzibahm — zitti kaunee garri to negrihb paſant. Tapehz brahmihni jau preekſch ſaules uſlehtſchanas noet Gangas uppẽ maſgatees, un tas uhdens, ko winni pahſ ſewi ſprizze (ſchlaſtina), ar ſawu warru aiſdſenneht kaunohs garrus, ka ſaule paſantei neſamaitata paleekohht. Tadeht brahmihni tohp tit ſwehti turrett, ka arri zittu kauſchu wehſma tohs jau apgahnoht. Winneem ween arri wiſſ peederr; zitteem tas „ſaws“ irr titkai preekſch tam, lai no ta brahmihneem warretu doht, kad tee to praſſa. Tapehz leelaka dalka brahmihnu tit zaur wiſſbeſkaunigako deedeſchana uſturreahs. Sa kahds teem kaut ko negrihb doht, tad tee noſeſtſahs pee

winna durwihm un tur paleef pa deenai jeb ilgati bes
 ehschanas un dserchanas, gribbedami badda nomirt. Bet
 no tam wiffi bihtabs; winni tizz, ka tad scha brahmihna
 dwehfele tai mahja muhschigi beedeschobt; tapehz, labbal
 paschi baddu mirit, ne ka likkufchi brahmihnam nomirt.
 — Tahdi irr Indeeschu deewil! „Tee naw no eefachtuma
 bhjufchi un arri muhscham nepaleef, bet zaur neleefigu
 mahzibu tee irr pasauls nahkufchi.“ Tee nespehji zilwekeem
 palihdsfeht, bet gaida allasch no winneem palihdsfidas. —
 Tahdi dumji irr Indeeschi, kas scheem deeweem kalpo!
 Tahds mulfigs irr katrs zilweks, kad winnam truhsti dee-
 wifchigas pamahzifchanas un winna azzihm irr atrauts
 ta Kunga wahrds, kas irr muhsu kahju spihdelkis un weens
 gaischums us wiffeem muhsu jekkeem, — mulfigats, ne ka
 tas neprachtigats lohps. Tapehz pateikfm sawam mihtam
 debbesu Tehwam, ka tas mums fewi leekahs atsiht ta
 muhschigs, wiffufpehzig, wiffurklachtubhdams, wiffufinna-
 tajs, gudrs, swehts, tafkus, mihtligs, scheligs, lehnprach-
 tigs, pazeetigs, pateefigs, Gars un t. p. Wihlesfm tadeht
 to no wiffas frds, no wiffas dwehfeles, no wiffa prahta
 un no wiffa spehta!

(Us preefschu wehl.)

Par dfinatu mahju pirfschanu Widsemme.

Na ruddena 1865 lihdj ruddenam 1868.

Te ihsumâ weenu pahrskattu dohschu, zil eefsch
 teem pehdejeem 3 gaddeem zeematu semmes Wid-
 semme pahrdohrts un prohti ta falifts, ka redseht
 warr, zil if trihs mehneschds pahrdohrts.

No	Augusta	65—Oktob.	65:	1806	d.	16	gr.	par	298,957	rub.
"	Oktob.	65—Janw.	66:	5629	"	7	"	"	767,247	"
"	Jan.	66—Apr.	66:	4913	"	69	"	"	739,353	"
"	Apr.	66—Juli	66:	5066	"	21	"	"	774,663	"
"	Juli	66—Oktob.	66:	4560	"	62	"	"	813,034	"
"	Oktob.	66—Janw.	67:	1857	"	21	"	"	335,600	"
"	Jan.	67—Apr.	67:	4779	"	78	"	"	738,603	"
"	Apr.	68—Juli	67:	3522	"	74	"	"	600,820	"
"	Juli	67—Oktob.	67:	5016	"	28	"	"	831,040	"
"	Oktob.	67—Janw.	68:	2615	"	82	"	"	357,672	"
"	Janw.	68—Apr.	68:	5988	"	82	"	"	976,492	"
"	Apr.	68—Juli	68:	4313	"	36	"	"	706,169	"

50070 " 36 " " 7939,650 "

Tad nu triju pehdeju gaddu laika pahrdohrti:

625 arkli 70 dalderi.

Weena draudse Widsemme, pee kurras 60 arkli
 peederr, pee masahm draudsehm nau peefkaitama, lai
 gan sinnams arri netruchst leelafu draudschu. Tas
 pahrdewums no 625 arkleem tadeht tik pat welt lee-
 luma pehz ka 10 draudses. Kursemme draudses
 effoht masafas. — Weena muishcha no 8 arkleem
 Widsemme pee masahm muishcham nau peefkaitama.
 Ar muishcham falihdsinajoht tas 625 arllu pahrdew-
 ums buhtu tik dauds ka 78 muishchas no 8 ar-
 kleem, jeb: tas pahrdewums eefihme tik dauds, itt ka
 78 muishchas no 8 arkleem eefsch teem pehdejeem 3
 gaddeem wiffu sawu zeematu semmi buhtu pahrdew-
 uschas. —

(Schis pahrskats atrohdahs eefsch wiffahm 3 Lat-
 weefschu awisehm.)

Wadohms.

Weers kuhš Lew, ja Tu eenaidneefam peedohst,
 Bet winniusch Laws, ja fewim peedohd newarri.

Arri weena Laura*).

Mel. Es nesinnu muhscham ka labbad.

Man sehnam no peeypazmit gaddeem
 Nels schi ta gaddijahs,
 Ka nahburgs us gohdu starp raddeem
 Ir manni ispraffijahs.
 Galbs garsch bij pazelts gan rijâ,
 Bet wiesu zelts nefas,
 Un manni tee peewaddija
 Pee weenas jumprawas.

Schi fehdeja galdam pee galla
 Un rohku fahnôs speesch;
 Tee tehwinî smeheke no skalla
 Un zitti tabaku greeesch.
 Schee pfahpa lulkitti fuhzohf
 Scho to ar nesinnu;
 Ta jumprawa scheem ta ruhzoht
 Dseed skaitu meldiau.

Schi dseefmâs tehwineem stahsta,
 No nesinn' nemt nei doht,
 Un gramatu preefschâ klahsta
 Ko lassihf neweens patš proht.
 Tee nesinna wihri ar prahtu
 Kâ ar to apeetees,
 Man pufenu stumm tai klahstu,
 Kai es nu mahzotees!

Ta bija gan jumprawa skaita!
 Tai matti kemmeti
 Itt seltainu spihdumu laista
 Kâ faule uslehtufi.
 Kur tahda brihnischta raddahs
 Te semmâ buhdinâ? —
 Ne pillis ne klintis te gaddahs
 Kâ leelâ uppmallâ.

K.

*.) Luhto dseefmu krohni no J. Samit 63schu dseefmu.

Andeles-sinnas.

Rihgâ, 11. Oktbr. Leetains un wehjains laifs.

Linnu - tirgus. Schinnis deenas maffaja par krohna linneem
 45 lihdj 56 rub, un par bratta no 30 lihdj 37 rub. par birlawu
 Brahtetas linnu - sehklas 9 rub. 50 kap. par muzzu.

Sifka anele. Rubrs lweefschu 5 r. 50 l. lihdj — r. — l.,
 rubsu 3 r. 30 l. lihdj 4 r. 10 l., meeschu 4 rub. lihdj — r. — l., ausu 2 rub.
 — kap. lihdj — l., par puhru. Rubrs lweefschu miltu 6 r. 50 l.
 rubsu miltu 3 r. 15 l. lihdj — kap., bihweletu rubsu miltu 5 r. — l.
 meeschu putrainu 5 r. 50 l., lihdj — r. — l., grifku putrainu 4 r.
 20 l. lihdj 5 r. — l., ausu putrainu 6 r. — l., grubbu putrainu
 — r. — l., sirnu 5 r. — l. lihdj — r. — l., kartupetu 1 r. 50 l. lihdj
 — r. Pohds sweesta 5 r. 40 l. lihdj — r. — l. Muzza fahls: far-
 kana 6 rub., 25 l., balta rupja 6 rub. — kap. smalta — rub. — l., af-
 mena fahls — rub. — kap. — Silkes lastu muzzâ 11 rub. 50 l.,
 egu muzzâ 11 rub. — kap.

Naudas tirgus. Walfs banka bifetes 86½ rub., Wifd. usfal-
 lamas fihlu - gramatas 100 rubl., neusfallamas 89½ rubl., Rihgas
 fihlu - gramatas 90 rub., Kursennes usfallamas fihlu - gramatas
 98 rub., 5 procentu usdewu bifetes no pirmas leeneschanas 135½
 rub., no ohtras leeneschanas 131½ rub. un Rihgas - Dinaburgas dse-
 lu - zella atzijas 125 rub.

Lihdj 11tu Oktbr. pee Rihgas atnahkufchi 1848 luggi,
 un aizgahjufchi 1726 luggi.

Atbildedams redaktehrs A. Leitan.

No zensures atwechlehts.

Rihgâ, 11. Oktbr. 1868.

Sluddinafchanas.

No Wezzumuisčas krohna pagasta teefas, tohp zaur scho sluddinafchanu wiffi tee, kam la nomirrufe Wezzumuischas Reekufch mahju fainneeze Dabrte Reekufch parrabda palillufe, ta ka tee, kas winaat parrabda palillufchi buhtu, usaijnati, dimu mehneschu flarpz un wehlati ne, ta lihsf to 20to Nowember f. g. tee piemee, pee schihs pagasta teefas usdohtees un fawas praffifchanas perahdiht, tee beidfamee famus parrabus ismal-fahf, jeb fagaibihf, ka teem pirmajeem pehz ta nolifka laita muhschiga fluffu zeeschana un teem beidfamajeem ta dubbulita parrabada matfashana taps uslitta. 3

Wezzumuischas pagasta teefas, 25. Sept. 1868.
Pagasta-teefas preefchfehbetajis: A. Lipfte.
[N° 502.] Teefas ftrihwers: A. Murewffi.

Rihgas kreife, Aistraktes basnizas draudse, Winkelmann-muischa teel astonas femueetu mahjas ar wiffahm turklaht peederrigahm ehtahm un pehz mehrihshanas rufkeem eerahdamahm roh-behshahm par dsumis ihpafchumu pahrdobhtas. Klaf-tahlas finnas pee turreenes muischas waldifchanas dabujamas. 3

G. Wailiht,
Muischas polizeja

Isenes pagasta walbifchana Muffnes draudse, usaijina wiffas muischu, pagasta-un pilsefchu-polizejas, tahs pee schihs walfts perakftitus laudis, ta Kudalsh Zellenst, Frits Eisenfchmidt jeb Dfelstallei, Jahn Kreiman, Gottlieb Kalling, Frits Busch un Rein Paipul, turri jaw daihus gaddus bes passchm apfahrt blandahs un fawas krohna-un pagasta-nodohshanas naw matfajufchi, fur wianus arafstu, tuhliht ta arreshtantus minnetat pagasta-waldbifchansi pefsubiht.

Isnen, tai sta Ottober 1868.
Pagasta wezzakais Jahn Wehjin.
Kastittajis D. Laube.

Teel zaur scho finnamis darrihts, ta tas lohpu-aistfahwehshanas beedribas lohjelis, lohpu-daktera lungs Dimse, labba prahtia apfoh-lizees, nabbaga laushu mahjus lohpus par wetti ahrfieht, un tadeht peemelohshanas us to fawad bshwofli, Bruhwera eela. Nr. 8 tais preefch-pufseenas stundas no pulfft. Ineem lihsf 12teem pretti nemse.

Lohpu-aistfahwehshanas beedribas preefchneefi.

Bee lauwias.

Ed. Bietemann un beedr.

Sahls- iitku- un lappu-tabbakas magasihne,

Pehterburgas Ahr-Rihga, Kalku-eela N° 9.
Daubf reif jaw effam finnaht dabujufchi, ta zit-tas fahls-bohdhes par muhsu fahls magasihni eerah-ditas teel; tadeht weglafas atrafchanas pehz pee fawahm durwim lauwias bilbi effam peelitufchi.
Almena fahli effam leela pulka fawehmufat un jaw to pahrdohdam wifslabbato fahli par 6 rubl. birkawa.

Smiltene.

Saweem draugeem un nahbugeem finnamu dareu, ta efmu eefahjis wiffadas fortes l a b b a d d f e l f e s l a l t, ta: wahnu-affis-buffes un fainnes, gatawju pallawu- un raggawu-biesfi, preefch maschinehm 4kantigas biesjes no 4 lihsf 1/2 zellu reina. Birkaws malfa 18 r. f. Wis-fabius wezzus biesfes-krabmus pirku par to bahrgato zennu. Tapat warr dabuhf wiffadus kap-para tautus, ihpafchi leelus latilus preefch mah-jas bruhkes. 2

G. Leichmann, lappara- un dselju kallejs.

Manna petrolejuma un lampu bohde,

Rihga, jaun'eela, taggad no tahs weetas irr aishgahjufe tahlat. Winna lab no dangawas pusses jaun'eela eegahja, bij pa labbu pufsi bet taggad irr kreifaja pufse, ais Dohmbasnizas ganga, pascha basnizas pagalma muhri eetaifita. Taggad atkal pee mannis irr leelis krabjums wiff wiffadu petro-lejuma lampu un par wehl lehtatu tigu ne ta agraf. Lubhu pirzejus arri te jaunä weeta fawas wajjadshbas pee mannis eepirft.

G. Höfinger.

J. Medlich

Englischu magasihne

teel wiffu leelaka wairuma pahrdohri: Appali wehfa-kulturi preefch laidareem un flehtim ar elst un fwezzehm bedfinajami, masas baltas pree-labbinajamas un rosta neshajamas, ar tauteem bedfinajamas lampas preefch mahjas un fefhu bruhleschanas, revolwert ar 4, 6, 8, 10 un 12 schahweeneem, pistoles ar weenu un diweem ftoh-breem, dselju- un miffina feeti jeb audekft preefch labbibas, putraimeem- un miltu-bihdeleschanas, wiffadi eheenu wahranee traufi no dseljes un lappara, ta ta arribjan tee malkas taupitaji jeb futta traufi, kurrös ikfatu barribu dauf gar-fchigati, ihfaka laita un ar mafal malku wah-rama, neta eefch teem wezzas mohdes grabpiem.

Slohtas pilsehtä warr dabuhf pirki weeni nammu ar 10 puhra weetahm semmes, plawahm un wiffahm wajjadshgahm fainneejibas ehtahm. Klafitakas finnas isdohd
fohpman F. Kolberg, Slohta.

Labbi ausu milti

preefch barroschanas, no tihrahm ausahm milti, dabujami pee 3

A. Drescher,

leela Klshwersfallä, pahrdaugawa, Belgawas Ahr-Rihga.

Puffku- un familjas-tehja

teel peedahwata un warr pehz patilfchanas is-melletees pee

August Wenzendorff,

Sinder-eela N° 12.

Smiltsefemme augufchus auglu neshjeu ta arri jautuma pehz istahdamus krummus warr par lehtu zennu dabuhf agialaja Wegnera dahfa, Sais-lauka pee Slohtas leeljeffa N° 15.

Spittschas, lastes paktinas teel par lehtu malku pahrdohhtas pee
Th. Schneiders,
pee Smiltfchu-wahrteem.

Ed. Bietemann un beedra

paff-kambaris un pehrwju-bohde, Pehterburgas Ahr-Rihga, Kalku-eela N° 15, Effam leela pulka fawehmufchi un pahrdohdam par wifslachtato zennu fillumsahles, fofchenilli, arri tofdenilla-falwi un wiffas fortes anilin-pehrwes eefch pulworeem un fahsthtas.

Lohpu-fahli

pahrboh par lehtu zennu 3
Man un beedris,
Sinder-eela N° 2.

A. Th. Thiefs,

Englischu magasihne, Rihga

peedahwa nupat minnai pefsteltetas harmonitas, flehtes, flarnettes, wifjohles, jafst-trompetes un Stalteeffchu fihgac.

Reerufemmes barribas ausas, Pehterburgas un Wahjsemmes kaltehti rufsi, bruhweku un putraimur meeschus miltus no Pehterburgas un Wahjsemmes rufseem, arri jaunus grieku-putraimus eefch leelafahm mahahm dallahm par wifslachtatu tigu warr dabuhf pee 3

F. Reppnu,

Sinder-eela N° 19.

Pirfchu ollandeefchu lohpu pahwert, engeftfchu wefchas-kristallu, schwel-tohznans par fabrikas tingu, leelus Praggas puzatmenus un wiffadas pehrwes warr labbas un par lehtato zennu dabuhf pee

Willuma Wetterich,

bohdes wahrds: A. un W. Wetterich,
pee Pehtera basnizas.

Jauna drehbu pehrwehshana drikkeshana Pehterburgas Ahr-Rihga, leela Aleksandera-eela Nr. 37, befferim Kalkbrennerim blaklam.

Te teel wiffadas drehbes, ta ta arri audekft, fassettes, willami laktati, wadmala un wadmalaes biffa pehrwetos, weltas un ar flaitfahm pukkehbm pehz jaunatahs mohdes aprikketas. Apfofhu arri lehtato zennu un ristigu darbu

A. Danziger.

Pehrwes, petrolejumu un barribu preefch maseem neshpehzigem behrneem no daktern beedribas par labbu atfihfa, peedahwa

Afred Busch (Hach)

apteeku- un pehrwju-prezzu bohde netahf no rahmshca

Pehterburgas draudse, Rabbes muischas Jofhta-mahjas fainneeflam tai trakti no 3fcha us 4to Ottober f. g. flehts uslaufta un isfagtas schihs leetas ta: biffas, swahrt, weffe no bruifhina-drehbes, (biffas feshä bij pagasta wezzaka ammata fihme) 2 bakfti trefur audekft, 1 bakfti wadmala un 1 bakfti pufewadmala, ta ta arri 120 rubli flaidras naudas. — Turpat tuwejos nahburgos — Puireis mahja — nosagts bruhns firas no widgeia auguma, 30 rublu wehrtiba. Ras pahf scho fahdshu flaidras fin-nas warr doht, dabuhf no Jofhta-mahjas fain-neeta labbu pateizibas algu ismafatu.

Prinzis wai kalleja-fellis?

(Statt. Nr. 38 Beigums).

„Klufs!“ tā Klährite nu issauzabs ar swebroda-mahm azzim. „Es Sums sawu mihlestibu esmu dewusi, un Sabs mannim weetā kaunu fohlat. Tas wisswairaf fahp. Ka prinzis effat, tas jau deef-gan fahp. Bet ka eedrohschinajatees, tā ar mannim runnaht, tas simts reis wairaf fahp! Cita nohst no mannim, printfcha kungs!“

Prinzis kluffu sawu galwu lohziija un fazzija: „to esmu pelnijis!“ Un winsch raudadams atgree-fahs un gahja us durwim.

Bet nu Klährite peepeschi uslehza, Ludwikt ap-kampa un brehza: „Ne-eij, Ludwikt, ne-eij, jo es tew' mihloju.“

Nabbadsite gauschi raudaja un peekehrabs pee wiina: „Es tewi mihloju un tewi peeminneschu wissu sawu muhschu un wissu sawu muhschu par tewi raudaschu. Al, Ludwikt! ka tu til neschehligs prett manni warreit buht un til zeets!“

„Peedohd', Klährite, peedohd'! Tizzi mannim arri mannim firbs parleeku fahp un turflaht mannim pahrmett, ka til blehdigi prett tewi esmu bijis. Peedohd', al peedohd'!“

Wiina wehkreis mutti speeda us printfcha luh-pahm un tad no wiina atraudamees fazzija: „Nu eij! Nemihlo manni wairs un eij!“

Prinzis aifgahja. Bet nakts, tumfcha nakts bij wiina firbi. Winsch ar preeku us weetās buhtu nomirris. Sirds wiinaam luhja aif leelahm fahpehm.

Kalleja jelti ilgi pee melna ahfifcha gaidija us Ludwikt; bet newarreja sagaidiht. Wiini gan kreetni ehda un dsehra us Ludwikt rehlinu. Bet tal win-neem bij sehehl, ka Ludwiktis pats klahst nebij. So Ludwiktis bij johzigs un lustigs puika.

Kad nemaf nenahza, tad jelti beidsiht gahja us wiina kohrteli. Bet istabas durwis bij aifflahgtas un no fainineeka wiini dsirdeja, ka Ludwiktis es-fohht wahfisch.

VI.

Dhtra rihtā wahgi turreja prereffsch tahs mahjas, kur Ludwiktis dsihwoja. Ludwiktis eekahpa eelfchā un braunza lihds Klehmanna meistara mahjai. Tē winsch islahpa. Meistars un meistarene nebij mahjā, bet us Magdeburgu aifbraukufchi, wahjo Sahni Wernereri apmellhet.

Ludwiktis eegahja dahrsā, kur Klährite sehdeja eerastā weetā, eerasto darbu strahbadama. Bet zif bahla wiina nu issattijahs. Waigs bij tā tā fahkrittis un azzis farkanas.

„Labriht', Klährite!“ tā prinzis.

Klährite lohziijahs us sawu darbu un fazzija: „Labriht', printfcha kungs!“

„Al, nefauz' manni tā! Es jau wissu zauru nakti par to esmu raudajis, ka prinzis esmu, jeh,

ka tu ne-effi prinzeffe. Al, Klährite, wissu sawu muhschu es tewim gribbetu wehleht un tomehr newarru.“

„Un kad juhs to sijnajahht, tad Sums newai-jadscha nabbaga meitenes firbi mihlestibu mohdinahht.“

„Wai tad tu manni tomehr mihlo, Klährite?“

„Ja, kungs, es Sabs mihloju un tas mannim par nelaimi! Es nekauohs to fazzihht, ka Sabs mihloju. Bet til nespehziiga wehl ne-esmu, ka scho mihlestibu is firbs newarretu israut. Es Sums fazzifchu, ko darrifchu. Es Sahnam Werneram palifschu par seewu!“

„Nedarru to wis, Klährite! Tu ar wiinau ne-buhst wis laimiga Sabs kohpā nepassejat!“

Klährite nofkummusi galwu krattija. „Taggad mannim neweens wairs nepasse,“ — tā wiina ar kluffu balfi fazzija — „kas Sabs redsejis un Sabs mihlo, tai zitti wihri wairs newarr patilt.“

„Wai sinni, Klährite, ka schee tawi wahrdi manni warretu laimigu darrihht, ja —“

„Ja es til flakta buhtu“ — tā Klährite — „un to kaunu peenemtu, ko mannim walkar' fohlijahht. Ne, kungs, to nedarrifchu. Sums sawi johst ar mannim bijufchi un mannim nu weetā irr man-nas fahpes. Us preefchu effam schfirti. Cita! Cita pee faweem leelmannem un leelmahtehm un es atkal eefchu, kur man ja-eet. — Es pee Sahna Wernereri eefchu. Un wai sijnat, kapehzi to dar-rifchu? Tapehzi ka gohdigs meitens esmu un tapehzi ka no mannas mihlestibas us Sums gribbu isglahb-tees. Es arri Sahni nepeewilfchu. Preefch fah-jahm wiinaam teifschu, ka Sabs mihloju. Nedoh-majat wis, ka Sabs apfuhdseschu. Es wiinaam fazzifchu, ka Sabs no nejahfchi esmu redsejuf Mag-deburgā un tē ta mihlestiba us Sums manni firbi effohht zehlfuses.“

„Al, Klährite,“ — tā prinzis issauzabs rauda-dams — „tu effi weens engelis!“

„Pateizu Sums, kungs, ka to dohmajat. Bet es tal zits nekās ne-esmu, ka nabbaga, nelaimiga meita, kurrai dsellons firbi. Gan prohwefchu, ar sehehliga Deewa palihdsibu dselloni iswillt — un ja atkal atweffekofchohs, tad tomehr muhscham Sabs neaifmirfifchu. Un to Sums buhs sijnahht, ka wirs semmes neweenu zittu zilweku nemihloju un ka ween-reis pee mirfchanas fazzifchu: tur augfchā tur print-fchu nau un tur semju laufchu nau. Tur augfchā, tur wiffi irr weenadi un tur warrebuhht Ludwikt Pruhst fatifschu un ne Pruhfchu prinzi Lud-wikt. Un tapehzi labprahht mirfifchu. Un nu cita! Ar Deewu!“

Pee scheent wahrdem Klährite abtreem fohstem isgahja is dahrsā.

Bet prinzis weenumehr fewi paschu apfuhdscha: „Es leelu grehtu esmu darrifis! Manna dwehsele manni apfuhds! Lai Klährite mannim peedohd un lai manni aifmirf! — Wai es wiinau kahdureif

aismirfifchu?" tà wiafch raubadams femi pafchu praf-
fija. „Sohkotees gribbeju, tà ammata fellis lah-
das deenas pa pafauli ftai gahit un to wehrâ neliffu,
fa johlodami zitteem dauds reifahm leelas behdas
padarram. Aplam, gauſchi aplam eſmu darrijis!“

Ludwikis galwu nofahra un fawu zeffu ftai gaja
tà behreneeks aif ſahrka. Wiafch eefahpa wahgôs
un aifbrauza.

Wiffa Magdeburga preezajahs, tad preefa ſinna
iſpandahs, fa prinzis Ludwikis effoht pahmahzis!

Wallarâ draugi un wirsneeki ap prinzi bij fa-
pulzejuſchees un labprahit gribbeja ſinnahit, fur ihſti
wiafch effoht bijis. Balkawneeks fazzija: „Wai
teefcham bijahit Berlinê? Daſchi to negribb tizzeht
un fakka, weena nabbaga birgera meita effoht Subſu
lihgewina un Suhſ pahgehrbuſchees pee winnas
effoht gahjuſchi.“

„Nu, es Sums lo fazzifchu.“ — tà prinzis at-
bilbeja — „Es nebiju wis Berlinê, es arri nebiju
zittâ pilsfehtâ. Klauſat, es Sums leelu noſlehpumu
paſluddinaſchu: Es weenu azzumirlli biju paradifê.
Saleekat ſawas rohkas lohpa, Suhſ zilwela behrni,
un luhdsat ar munnim, lai mans azzumirllis para-
diſê ar nahwi neteek nomalfahs.“ —

Weenreis atnahza grahmata ar wirsraſtu: „Prub-
ſchu printſcham Ludwikam.“ Sahnis Werners bija
tas rakſtitajis.

Wiafch ſawam fehelligam generalim un kungam,
kas arween tahds labſ prett winnu bija, ſinnu dewa,
fa nahloſchâ ſwehtdeenâ aplahſofchotees ar Klähritei.

Prinzis ſalohzija to grahmata un fazzija: „Klähr-
rite, tu ſawu ſirbi effi pahwahrejufi! Kad tahds
laizinjſch buhs pagahjis, tad manni gandrihs buhſi
aiſmirfufi un reſti ween tawâ ſirſuinâ manna bilde
parahdiſees. Un beidsjoht pawiffam manni buhſi,
aiſmirfufi. So wiſſ wirs ſemmes aiſmirſtahs,
ſahpes til labb' tà miſleſtiba. Bet kamehr diſhwo-
ſchu fazzifchu: Klährite, tu pareiſi effi darrijufi!
Klährite, tu effi weena gohda meitene!“

Wiafch ſaplehfâ to grahmata un gan ar grah-
matu neatbilbeja, bet wehl tanni pafchâ deenâ weenu
pakkinu uf poſti ſtelleja, lo pats bija aiſſehgelijis.
Neweens neſinnaja, kas tur eefchâ effoht. Bet
mehs laffitajam auſis iſchulſtejam, fa tur bija Lud-
wika bilde, ar dahргеem dimanteem iſpufchota un
pee ſelta fehdes. Addeſſ bij: „Sumprawai Klähr-
ritei Klehmans.“ Prinzis pats addeſſi bij rakſti-
jis, bet Klähritei grahmata rakſtiht, to nebij eedroh-
ſchinajees.

Pehz 2 deenahm ar poſti no Burgas' atnahza
pakkina Prubſchu printſcham Ludwikam.

Kad fullainis to atneſſa, tad prinzis ſarahwahs,
bet nefahwa fullainam, pakkinu attaiſiht.

„Gan pats attaiſiſchu. Eij ween ahra!“

Un kad fullainis bij iſgahjis, tad prinzis ar trih-
zedamo rohku pakkinu attaiſija. Un kas tur atrad-
dahs eefchâ? Printſcha Klähritei ſubtitee dimanti

un ſelta fehde. Til ween printſcha bilde bij iſ-
nemta. Lo Klährite par peeminneſcham ſewim bij
paturrejufi.

Tahda bij Klährites atbildſchana.

Mannim, ſcho ſtahſtu beigufcham, diwas dohmas
eefchajahs prahit un es zeenijamus laffitajus luhdsu,
lai mannim kauj, ſchahs mannas dohmas iſteikt ar
wahrdem.

1. Skaidriba, ſmalta juſchana, gohdigs prahits,
peeklahjiga lepniba, nepeederr wis ween ai kauſchu
ſahrtai, bet wiſſahm. Teem ſtipri un leeiſſi wik-
tahs, kas dohma, fa ſchee labbee tiſſumi rohdotees
til ween pee angſtalas ſahrtas laudim. Tahdus
tiſſumus tâpat atraddiſi arri pee praſteem laudim,
pee tautas. Tas padarra leelu netaiſnibu, kas lee-
dſahs, fa pee tautas tahdi tiſſumi atrohdami. Tahds
parahda ſkaidri, fa wiafch tautu neween nezeeni un
nemihfo, bet arri nemas nepaſiſt.

2. Schliſtiba un tihriba irr jaunelles wiſſſkai-
ſtalas krohnis, weena alga wai ta jaunelle irr firſta
meita, jeb pirtneeka meita. Ne firſta meita, ne pirt-
neeka meita bes ſcha krohna newarr peetiſt. Deem-
ſchehl Latweeſchôs wehl daſchahs eeraſchahs rohdahs,
kas ar ſchliſtibu nemas neſaeet lohpa.

Mahjas weeſt turra par ihſto tautas lappu.
Ka Mahjas weeſis irr uſtizzams tautas draugs,
to arri pee ta warr redſeht, fa wairaf' reifahm Mahjas
weeſis to meitas eefcham preekſchâ nehmis un kaunâ
lizzis.

Un to irr darrijufchi diſimtee Latweeſchi, gohda
wihri un ihſti tautas draugi.

Schim muhſu ſtahſtam un irr tas nopelns, fa
weens ſpeegelis irr, kas wiſſahm, arri Widſem-
mes, meitahm teel preekſchâ turrehts. Suhſ Wid-
ſemmes un Kurſemmes jaunelles: eſſat ſchliſtſtas
un ſkaidras tà Klährite un Suhſ labpatifſeet til
labb' Deewam tà zilweeem!

**Rahdi wahrdi par to rakſtu „Par darba-
laudim un darba = algu,“ kas Mahjas
weefa 40 un 41 Nr. peeliſſumâ.**

Darbs irr katram zilwekam winna diſihwê leelata
un ſwarrigala leeta; jo no Deewa itweenam irr
noliſts, ar ſweedreem waigâ wiſſu ſawu muhſchu
uſturru preekſch meefas ſagahdaht.

Tadeht gan arr irr wehrtes, par ſcho leetu grun-
tigi pahrdohmahit, un kad wehl dauds ſuhdsibas tà
no darba-dewejeem, tà arri no darba = nehmejeem irr
diſrdamas, tad it weegli pee tam warr nahſt, ſcho
leetu pahſpreſt un tahm wainahm, par kurrahm
ſuhdsahs, meſleht palihdsibu.

Bet neween muhſu laiſôs irr jadsird, fa darba-
deweſt ſuhds, darbs effoht par dahrgi ja = aiſmaſſa-
joht un turklaht dauds erraſtibas zaur daſchdaſcha-

deem darba = nehmeju netikkumeem ja neffoht; arri jadsird turprettim darba-nehmejus subdsoht, ka darba-deweji ne-aismalfajoht un paschus neturroht, ka peenahlootes. Scho subdsibu nebuhs trubhums, kamehr pasaule pastahw, un arri nebeigfees, kamehr winna stabwehs.

Tas raksts par darba-landim un darba-algu teiz, ka schinnis gaddos ta maina effoht mannama un augdama augoht; winsch gribb arri to leetu jo smalki pasibt un steidsahs tuhlin, tahdu padohmu doht, kas abbahm puffedm buhschoht geldigs un warroht palihdseht.

Schis padohms irr; darbineekam effoht leelaka darba-alga jadobdoht; jo wissi darbineeku netikkumi no masas darba-algas effoht zehluschees.

Sche newarr ihsumā ismelleht un istahstihht, kahdas ihsti tahs mainas irr, no ka wifs flittums un faunums zehlees, nebs arr padohmu doht, ka winnas warr atgainiht; ta maina naw til weegli usceetama un istahstama; wehl labba dalka papihra tiks peerastita, lihds to ihstu waini atraddihs un winnai warrehs palihdseht.

Tatschu, to augscham minnetu rakstu lassoht, jafalka, ka tas raksts naw wifs zehlees no muhsu semmes = strahdneeku buhschanas pasibschanas; tas raksts peepass pēe muhsu darbineeku buhschanas, ka pehz wahzu fallama wahrda ihfchis us azz; jo winna teef, azzim redsoht, til ta sweschu semnu awischi meldija par strahdneekem flannā passatwillta bes pahrlischanas, wai winna pee mums derriga, wai nederriga.

Schohs wahrdus negribbu teift bes dibbinaschanas un grunts.

Wisspirmal japrassa, kurrōs apgabbalōs Latweeschōs pee semmes lohpschanas strahdneeki baddā mehrd un kur winneem jafogh, kad gribb dsibwoht, ka minnehts raksts teiz?

Kas maj ween muhsu semmes buhschanu pasibht to newarrehs bes semmes-darba-deweju nizzinaschanas fazzihht. Kaut gan pehdigi gaddi preeksch muhsu semmes-lohpejeem irr gaušchi gruhti bijusch, tad tomehr semmes strahdneekam nebuhs bijis baddā jamehrd, ja til pats ween gribb strahdaht.

Dhtrā kahrtā japrassa, kahdā wihje tad taggadeju semmes darba-deweju preekschēji irr pee darba-nehmejeem grehlojuschi? Tai rakstā irr abilbe gattama, un schi flann: „Zaur to, ka par maj effoht lohnes dewusch.“

Kad mehs arr scho atbildi, par pilnigu peenemtum, tad tatschu ja-apdohma, ka tas warr notift. Raksts pats muhs raida us to zellu, us kurru mehs scho atbildi warram gruntigi apflattihht. Winna teef teifts, ka darba-nehmeji effoht prezze; ja tas tā irr, tad newarrehs wifs fazzihht, schi par maj effoht aismalfata; jo katram irr sinmams, ka prezze wehrtibu pirzejs ween newarr nospreest. Tahkati raksts fakka, ko pirzejs ar darba-prezzi dingējo-

tees; schi dingeschanahs-ine-apshime ne ko zittu, nekā darba-dewejs un-nehmejs gribb to darba-wehrtibu noswehrt, un kad abbi salihgst, tad laikam ta irr atrasta. Tē arr teef teifts, dingeschana effoht labba leeta, bet winna wehl labbaka buhtut, kad darba-prezzi warretut weegli un ahtri no weenas weetas us ohtas aismest; jo tad nebuhtohht wai-jahsejis fainneekam leelaku lohni doht nekā peenahlohts. No scha warr redseht, ka raksts til grabbstahs un pats sew pretti runna; jo zaur to augschā teiftu isnahht, ka strahdneeks drihsat leelaku darba algu warr dabhuht, nekā peenahlahs. Taggadeju darba-deweju tehwi newarreja tohs grehkus darriht, ko tas raksts gribb winneem uskraut; to gan katrs sinmams, kas muhsu semmes buhschanu pasibht.

Tē wehl japeeminn, ka raksts ko jauna gribb eestahstihht; zilweki effoht gruhtaki no weenas weetas us ohtas weddami, nekā nekustama manta; tas irr gruhti faprostams, jo tad zilweki nebuhtu par wissu pasauli isplattijuschees, un mehs wissi wehl taggad ap Bahbeles tohrni nofauletōhs.

Tas semmes strahdneeku trubhums arr til leels nebuhs, ka teifts, lai arr dselles-zellus buhwe un fabrilās strahdneeku wajaga. Kad dselles-zelli kahdā atgabbalā usbuhweti, tad zaur to warr notift, ka strahdneeki pahrpaleek; maschinas, zilweku weetā strahdadamas, zilwekus taupa. Widsemme laikam schinnis gaddos nebuhs strahdneeku trubhums bijis, lai arri tumumā dselles-zelli tilka buhweti; jo kad strahdneeku trubhums buhtu bijis, tad nebuhtu Jggauneem pawaffarās til ilgi apkahrt jastaiga, kamehr darbu warr atrast, un zitteem no winneem nebuhtu bes darba mahjās ja-atgreeschahs.

Augschāminnetu rakstu lassoht gan katram gruhti nahlfes fapraft, ko raksts gribb teift; jo winna irr til dauds pretti-runnaschanas prett sewi paschu, ka nemas newarr schēst, kas winna mehkis irr.

Wai tas raksts gribb darba-dewejeem un fainneekem padohmu doht, ka winni par saweem darbineekem warr gahdaht un kahda lohne dohdama? Ne, to newarr fazzihht, kad to rakstu apdohmigi lassas; man leelahs, ka zeenijams rakstijais par maj ar semmes strahdneeku dsibwi un aplohneschanu irr pasibstams, ja winsch gribbetu kahdu padohmu doht.

Wai winsch gribb strahdneekem derrigus padohmus doht? Tas naw mannams. Kahdi schēe irr?

Lassoht gandrihs jadohma, zeenijams rakstijais pats laikam tahdus darba-nehmejus zeeni kas ar to winneem dohtu lohni nekad newarr peetift, un kurreem kulle dillumā sehrga; ja winsch tahdas tulschas kullēs mihko, tad tas raksts buhtu lehti faprostama leeta; bet, ja tas raksts zehlees no nemeera un julschanas mihlestibas, tad tas irr behdiga leeta.

Raksts stahsta, ka wissi darbineeku netikkumi un apgrehziha til no winnu masas lohnes zehluschees un wehl zeltotees; ar to paschu winsch teiz, ka lohne irr

strahdneefem par masu, un ka winneem waijagoht leelafu lohni doht; turpretti atkal teiz, kà fainneeki teefoht speesti par leelu lohni doht; zaur to paleefoht deenastneeki pahrgalwigi un eemihlejoht ischkerdeschanu; strahdneefem waijagoht peenahlamu lohni doht.

Ko lai dohma, kad schohs teikumus lassa? Ko dohma arweenu strahdneeki, wai winni par dauds, wai par mas lohni dabbu?

Kas zilweku dabbu pascht, tam jafalka, ka ne-weens nedohma, winsch par dauds darba-algas dab-bujoht. Katris kahro pehz peenahlamahs lohnes; schai peenahlamai lohnei waijaga pehz raksta wahr-deem til leelai buht, ka strahdneeks ar fawu familiju patihkami warr dschwocht, fawus behrnus fshloht un preefsch wezzuma kahdu graffiti eekraht.

Schahda lohne irr grubti nospreeschama. Pa-preefschu waijadschis sinnacht' ko tas apschime, patihkami dschwocht. Kas warr fazzicht, kahda irr patihkama dschwewe? Es to newarru un tas raksts arr to newarrehs.

Behrnu fshlofchana naw muhsu semmes strahdneefem netahda ne-eespehjama leeta, fur fshlohas eeriftetas. Kur pagasta fshlohas, tur tapat warr kalpa behrns, kà fainneeka behrns tilt fshlohts; bet turpat arr redsams, ka kalpi paschi irr fsholai leelee eenadneeki; winni labbak gribb behrnus mahja luttinaht, nekà fsholà fshicht.

Taggad ja-apflatta, wai muhsu strahdneeki newarr kahdu graffiti preefsch wezzuma eetaupicht? Winni warr gan; bet us to nedohma; mas irr tahdu, kas to darra, leelaka datta labbak fawu petnu jaunumà isbruchke, nekà us wezzumu tauwa.

Pehdigi jafalka, lai gan schis augschà minnehts raksts til taisni ween no darba-dewejeem runna, tatschu winsch fawus sohbus til prett semmes-fainneefem ween greeesch un preefsch scheem fawus eerohtschus trinn. Tas irr pee ta prohtams, ka winsch semmes-fainneefem ween fawus padohmus dohd un pilssehtu dschwit un deenastu preefsch strahdneefem til jauku, weeglu, patihkamu un ar labbu petnu flawe.

Bet kad pilssehtàs un fabrikàs til labba petna irr, kapehz tee strahdneeki tur til dauds preefsch wezzuma nefakrahj, kà waijaga, un kapehz winni fawus behrnus ne-isfshlo? Bil dauds naw tahdu pilssehtu un fabriku dauds petni wezzumà us fawu pagastu atpakkat gahjuschit un few tur no semmes-darba us-turrejuschees; gan arr dauds reis winni bija no pagasta apgabdjami un winnu behrni bija no pagasta-waldschanas waldami un rahjami, lai wissam pagastam par apgrehziibu nepaliktu.

Nu jajauta, wai ihsti pilssehtàs darbs irr weeg-laki dabujams? Kad tas buhtu, tad laikam Nihgà pee rahtuscha arweenu neredsetu labbu pulzinu strahdneeku bes darba stahwoschus; gan wehl leelaks

pulzinsch buhs, kas schè nestahw, un kurreem darba naw. Us semmi schinnis laikos retti kahdu usees, kam tà us darbu un maissi jagaida.

Par minnetu rakstu buhtu wehl dauds ko runnaht, kad wissus winna fshibus teikumus un spreedumus' gribbetu kreetnaki apflatticht. Scho reis lai peeteel ar to, kas fazzichts. Es gan nebuhtu ne wahrdu par to rakstu runnajtis, ja nebuhtu mannijs, ka tas raksts tshlo, lai winnu arr tahdu brilli lassa, kas pehz winna prabta pehrweta.

Gan arr irr wainas dauds un daschfahrtigas, par furrachm gan darba-dewejeem, gan darba-nehmejeem irr jafuhdsahs un janopuschahs; schis irr labbojamas; bet ar tahdeem raksteem, ka augschà minnehts, tahs naw pehz mannas sinnschanas labbojams, bet drihsal nilnaldarramas.

Es ne-esmu darba-dewejs; tad ar newarr dohmaht, ka es fawu labbumu ar scho rakstu gribbetu aisstahweht; es spreeschu par scho leetu pehz ta, ko pats redsejis un no zitteem dsirdejis, kam tahdas leetas ruhpa.

A.

Sawads prozessis.

Weens Frantschu gruntineeks meefneekam barrotu aitu pahrdewa. Lai ar andelt labbak' weiktohs, pizzejs un pahrdewejs kohpà brohfastu ehda. Ehdohht meefneeks naudu ij keshas nehma un gruntineekam gribbeja padohht. Bet naudas papihrs par nelaimi eetritta bshodà, tauka suppe. Gan meefneeks ahtri ar pirsta galleem to naudas papihru atkal isnehma. Bet gruntineeka funs, dohmadams, ka meefneeks winnam to kummosu pajneedsoht, to ahtrumà norija.

Meesneeks bij gauschi errigs un turklast arri tà kà no laiwas isfweests.

„Mannim faws naudas papihrs jadabbu atpakkat!“ tà meefneeks brehza — „es fshfu funni nofittischi un usgreesfischu.“

„To gan netauschu wis,“ — tà gruntineeks — „mans funs well wairal' ne kà fshfu naudas papihrs.“ —

„Nu labbi,“ — tà meefneeks — „tad fums nelo ne-esmu parradà. fshfu funs to maksu fanehmis un leezineeki to redsejuschi“ —

„Wai tà?“ — tà gruntineeks — „mans funs nau mans naudas fanehmejs. Un fur tad kwihite, ja mannim effahht maksajuschit?“ —

„Ja meerà ne-effahht,“ — tà meefneeks nu brehza — „tad neffishin to leetu teefas preefschà!“ Un tà arri tikka darrihts. —

Athbiledams redaktehrs A. Veitan.

No zensures atwehlehts.

Nihgà, 10. Oktober 1869.